9. 9. 2008

ID: 55180

Kartelová dohoda

Za zakázanou kartelovou dohodu se nepovažuje vedlejší ujednání stran v souvislosti se spojováním soutěžitelů, pokud převzatá omezení přímo souvisí s tímto spojením a jsou pro ně nezbytná, neboť nabyvateli zajišťují plnou hodnotu převedených aktiv.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 32 Odo 1042/2005, ze dne 26.3.2008)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobkyně K. D., a.s., zastoupené advokátem, proti žalovanému Z. Š., zastoupenému advokátkou, o zaplacení částky 1 000 000 Kč s příslušenstvím, vedené u Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci pod sp. zn. 37 Cm 158/2002, o dovolání žalovaného proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 15. března 2005 č. j. 3 Cmo 254/2004-115, tak, že dovolání zamítl.

Z odůvodnění :

Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci rozsudkem ze dne 19. května 2004 č. j. 37 Cm 158/2002-82 zamítl žalobu o zaplacení částky 1 000 000 Kč s 8,5% úrokem z prodlení ročně od 16. 11. 2001 do zaplacení a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že účastníci uzavřeli dne 1. října 1998 smlouvu o úplatném převodu akcií společnosti S. s. s., a. s. (dále jen „Společnost“). Touto smlouvou se žalovaný zavázal převést na žalobkyni 21 611 ks zaknihovaných akcií znějících na majitele o nominální hodnotě 1 000 Kč za kupní cenu 4 054 054 DEM. Ve smlouvě účastníci v § 5 odstavci 5.23 sjednali, že žalovaný se nebude po dobu tří let od podpisu této smlouvy přímo či nepřímo účastnit hospodářské soutěže se Společností pro předměty podnikání v oblasti nakládání s odpady a nebezpečnými odpady uvedenými ve výpisu z obchodního rejstříku v příloze č. 18 této smlouvy na celém území České republiky a po uplynutí této doby pak na území okresů Č. L., D., C., J. n. N., L., L., L., M., T. a Ú. n. L. již bez časového omezení. Žalovaný jako jediný společník založil počátkem roku 2000 společnost S. s.r.o., která mimo jiné podnikala a podniká i v oboru nakládání s odpady, včetně likvidace nebezpečných odpadů, a v polovině roku 2001 převedl svůj podíl v této společnosti na třetí osobu. V předmětné smlouvě o převodu akcií se žalovaný v § 6 odstavci 6.3 zavázal, že zaplatí žalobkyni smluvní pokutu ve výši 1 000 000 Kč za každý případ porušení povinností podle § 5 odstavce 5.23. Soud prvního stupně však dospěl k závěru, že závazek neúčastnit se hospodářské soutěže se žalobkyní, pro jehož porušení se žalobkyně domáhá zaplacení smluvní pokuty podle § 6 odstavce 6.3 smlouvy, žalovaný v předmětné smlouvě nepřevzal. Žalobkyně a Společnost představují dvě samostatné osoby a závazek žalovaného nekonkurovat jedné z nich sám o sobě, bez dalšího, neimplikuje takový závazek ve vztahu k druhé. Ani vznik konkurenčního vztahu mezi žalovaným a Společností by bez dalšího nemusel znamenat vznik konkurenčního vztahu mezi žalovaným a žalobkyní. Pokud tedy žalovanému tvrzený závazek na základě smlouvy nevznikl, nemohlo žalobkyni vzniknout ani právo na zaplacení smluvní pokuty podle § 544 občanského zákoníku (dále jen „ObčZ“) za jeho porušení.

Soud prvního stupně posoudil i další námitky žalovaného. Ujednání stran v § 5 odst. 5.23 smlouvy o převodu akcií v rozsahu závazku žalovaného neúčastnit se po dobu tří let od podpisu smlouvy přímo či nepřímo hospodářské soutěže se Společností na území České republiky nepovažuje za dohodu o omezení hospodářské soutěže, která by vyžadovala souhlas tehdejšího Ministerstva pro hospodářskou soutěž (nyní Ú. p. o. h. s.), a to pro nesplnění podmínky stanovené v § 3 odst. 1 tehdy

platného zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže (dále jen „zákon o ochraně hospodářské soutěže“), neboť předmětná dohoda nebyla uzavřena mezi soutěžiteli – žalovaný nebyl v době uzavření smlouvy v dotčeném oboru soutěžitelem a ujednání v § 5 článku 5.23 smlouvy postrádalo materiální znak faktického protisoutěžního působení. Soutěž nemohla být závazkem žalovaného, jenž nebyl soutěžitelem (v širokém smyslu toho slova, tj. nebyl ani osobou, u níž lze s ohledem na všechny okolnosti s největší jistotou předpokládat, že začne v daném oboru vykonávat činnost), jakkoliv omezena, zkreslena či jinak narušena. Zákon chrání hospodářskou soutěž jako takovou, nikoliv soutěžitele či spotřebitele. Jestliže dohoda nezasáhne soutěž, ačkoliv zasáhne do možnosti jedné osoby (žalovaného) soutěže se zúčastnit, aniž však žalovaný jevil v době uzavření dohody jakýkoliv úmysl tak učinit, nelze tuto dohodu považovat s ohledem na nesplnění materiálního hlediska za zakázanou podle § 3 odst. 1 zákona o ochraně hospodářské soutěže. Smyslem konkurenční doložky sjednané v § 5 odst. 5.23 smlouvy o převodu akcií je poskytnout ochranu žalobkyni, která v ceně kupovaných akcií platila i za know-how, zákaznickou síť a další nehmotné složky podniku Společnosti, jež však byly dostupné i žalovanému, který od roku 1994 do roku 1998 aktivně působil ve Společnosti a který tedy hypoteticky mohl svých znalostí využít ve svůj prospěch, a tak do určité míry znehodnotit dané složky podniku Společnosti. Tyto složky však byly „majetkem“ Společnosti a k jejich využití tedy byla oprávněna pouze Společnost. Jestliže tedy žalobkyně v ceně akcií zaplatila i za tyto složky podniku Společnosti, přičemž do ceny byla promítnuta i určitá výlučnost těchto nehmotných složek, je logické, že se snažila alespoň na určitou dobu znemožnit žalovanému, který měl k předmětným složkám podniku přístup, aby jich využil ve svůj prospěch. Proto tedy strany uzavřely konkurenční doložku v ustanovení § 5 odst. 5.23 smlouvy o převodu akcií, jež měla žalobkyni umožnit využít ve svůj prospěch podnikatelské hodnoty, jež zprostředkovaně, spolu s podnikem Společnosti, kupovala a za něž žalovanému platila (ve formě ceny akcií). Jejich zpřístupnění žalovanému k dalšímu využití by mělo vliv na jejich hodnotu. Námitka žalovaného, že předmětem smlouvy bylo pouhých 21 611 ks akcií (z celkového počtu 146 033 ks) a tedy že hodnota nehmotných složek podniku Společnosti nemohla mít zásadní vliv na cenu akcií, je nepatřičná, protože žalovaný současně převáděl na žalobkyni obchodní podíl ve společnosti Sběrné suroviny export-import, s.r.o., jejímž byl jediným společníkem, přičemž uvedená společnost byla vlastníkem 99 427 ks akcií Společnosti. Žalobkyně tedy celou transakcí získala majoritní podíl ve Společnosti, což výrazně zvyšuje význam hodnoty nehmotných složek podnikání Společnosti na cenu akcií. V této souvislosti odkázal soud prvního stupně i na nález Ústavního soudu České republiky sp. zn. II. ÚS 192/95, který shledal platnost konkurenční doložky v pracovněprávním vztahu a nepovažoval ji za dohodu narušující hospodářskou soutěž. Při uplatnění principu formální rovnosti je nutno dospět k závěru, že nespadá-li pod ustanovení § 3 odst. 1 zákona o hospodářské soutěži konkurenční doložka sjednaná mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem uzavřená před účinností § 29a zákoníku práce, jejíž smysl a účel byl obdobný doložce sjednané mezi účastníky, nemůže pod toto ustanovení spadat ani konkurenční ujednání mezi účastníky. Zneužití dominantního postavení žalobkyně, a tedy neplatnost ujednání v § 5 odst. 5.23 smlouvy o převodu akcií pro porušení § 9 odst. 3 zákona o ochraně hospodářské soutěže, soud prvního stupně nedovodil. Žalobkyně si totiž nevynucuje žádnou neoprávněnou výhodu, jíž by bez váhy svého faktického postavení na trhu nezískala. Naopak žalovaný získal cenu za své akcie, do jejíž výše se promítl i jeho závazek podle § 5 odst. 5.23 smlouvy o převodu akcií. Jde tedy o fair ujednání, z něhož profitují obě smluvní strany. Uvedené ujednání je však platné jen v části, v níž se žalovaný zavázal neúčastnit se hospodářské soutěže se Společností po dobu tří let na území České republiky. V rozsahu zbývající části ujednání v § 5 článku 5.23 - časově neomezeného závazku žalovaného nepodnikat v oboru nakládání s odpady na území L. a Ú. k. – by takový závazek žalovanému znemožňoval vykonávat v určitém území jedno z práv zaručených Ústavou ČR a Listinou základních práv a svobod ČR – právo podnikat, což by s sebou neslo porušení rovnosti v právech žalobkyně a žalovaného (zaručené v článku 26 odst. 1 Listiny základních práv a svobod ČR). V tomto rozsahu je tedy ujednání stran neplatné pro rozpor se zákonem podle § 39 občanského zákoníku.

K odvolání žalobkyně Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 15. března 2005 č. j. 3 Cmo 254/2004-115 rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že žalovaný je povinen zaplatit žalobkyni částku 1 000 000 Kč s 8,5% úrokem z prodlení ročně od 16. 11. 2001 do zaplacení, a rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů. Odvolací soud dospěl k jinému závěru o uplatněném nároku žalobkyně na sjednanou smluvní pokutu, a sice, že zavázal-li se žalovaný, že se přímo či nepřímo nebude účastnit hospodářské soutěže se Společností, kde žalobkyně získala majoritu převodem akcií a převodem obchodního podílu ve společnosti S. s. e.-i., s.r.o., pod sankcí smluvní pokuty, pak při porušení tohoto závazku žalovaným vzniklo žalobkyni právo na smluvní pokutu. Z tohoto pohledu není významné, že se žalovaný ve smlouvě zavázal neúčastnit se hospodářské soutěže ve stanoveném předmětu podnikání nikoliv se žalobkyní, ale s třetí osobou, tedy se Společností. Smlouva byla uzavřena mezi žalovaným a žalobkyní, žalovaný tedy na sebe převzal závazek vůči žalobkyni, přičemž jeho splnění bylo zajištěno smluvní pokutou. Skutečnost, že žalovaný založil v roce 2000 společnost S. s.r.o., se sídlem v L., jejíž předmět podnikání byl od 27. 7. 2000 shodný s předmětem podnikání Společnosti i žalobkyně a v níž byl od jejího vzniku do září 2003 jediným jednatelem, že tato společnost v rámci svého předmětu podnikání vyvíjela činnost v oblasti nakládání s odpady a střetávala se na trhu jak se Společností, tak se žalobkyní, představuje podle závěru odvolacího soudu porušení závazku žalovaného neúčastnit se i nepřímo hospodářské soutěže se Společností. Odvolací soud nepřijal námitku žalovaného týkající se jím tvrzené změny žaloby v podaném odvolání. Předmětem řízení bylo zaplacení smluvní pokuty za porušení závazku obsaženého ve smlouvě o převodu akcií. Pokud žalobkyně nejprve tvrdila, že žalovaný porušil svůj závazek ze smlouvy nekonkurovat jí, bylo tomu tak proto, že její předmět podnikání byl shodný s předmětem podnikání Společnosti, přičemž ve Společnosti žalobkyně získala majoritu, považovala ji za svůj majetek a personifikovala se s ní. Z žaloby bylo zřejmé, z jakého důvodu se žalobkyně smluvní pokuty domáhá, a žalobkyně ani v odvolání svá tvrzení, ze kterých dovozuje svůj nárok, nezměnila. Za správný shledal odvolací soud také závěr soudu prvního stupně, že předmětné ujednání účastníků není dohodou o omezení hospodářské soutěže, která by vyžadovala souhlas bývalého Ministerstva pro hospodářskou soutěž. Odvolací soud má sice oproti soudu prvního stupně za to, že žalovaného lze považovat ve smyslu právní úpravy a regulace hospodářské soutěže za nepřímého účastníka soutěže, ale shodně se závěrem soudu prvního stupně je toho názoru, že na předmětnou dohodu úprava zákona o ochraně hospodářské soutěže nedopadá. Úprava tohoto zákona podle jejího vymezení v § 1 a 3 se vztahuje na dohody o budoucích vztazích a postupech smluvních stran v hospodářské soutěži k ovlivnění této soutěže, ale nedotýká se ochrany proti nekalé soutěži; té se nedotýká ani současná platná úprava, jak vyplývá z § 1 odst. 7 zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže. Dohoda, která je konkurenční doložkou ve smyslu současně platné úpravy obchodního zákoníku (§ 672a), má za cíl odůvodněnou ochranu oprávněného zájmu jedné smluvní strany, nikoliv regulaci soutěže. Závěr, že taková dohoda, která je obsahově konkurenční doložkou, nespadá pod zakázané omezení hospodářské soutěže podle zákona o ochraně hospodářské soutěže, vyplývá také z nálezu Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 192/95. Účelem této konkurenční doložky bylo poskytnout žalobkyni ochranu před tím, aby žalovaný na její úkor nevyužil znalostí podniku, ve kterém po delší dobu aktivně působil. Určité omezení, které pro žalovaného z tohoto ujednání vyplynulo, mělo být kompenzováno podstatně vyšší cenou za prodávané akcie. Uzavření takové dohody bylo podle názoru odvolacího soudu v obchodním vztahu možné, přestože úprava konkurenčních doložek v obchodním zákoníku vstoupila v účinnost od 1. 1. 2001. Shodně se soudem prvního stupně má i odvolací soud za to, že závazek nepodnikat ať přímo nebo nepřímo v tom kterém oboru v určitém místě časově neomezený, by byl v rozporu s článkem 26 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, neboť by nepřiměřeným způsobem omezoval svobodu podnikání žalovaného. Jako přiměřenou shledal odvolací soud dobu dvou let sjednanou pro trvání závazku žalovaného neúčastnit se hospodářské soutěže. V dané věci žalovaný porušil svůj závazek ze smlouvy o převodu akcií ještě před uplynutím dvou let od podpisu této smlouvy tím, že založil společnost S., a.s. (správně s.r.o.), ve které vykonával od vzniku v roce 2000 do roku 2003 funkci jediného jednatele (a do prosince 2001 i jediného společníka), a která i fakticky vyvíjela činnost v oblasti nakládání s odpady. Proto nastal

podle závěru odvolacího soudu důsledek předvídaný smlouvou a žalobkyni vzniklo právo na smluvní pokutu.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání z důvodu, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci [dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.]. Dovolatel namítl, že odvolací soud porušil dispoziční zásadu a přisoudil žalobkyni plnění na základě jiného skutkového základu, než který byl předmětem řízení, jímž bylo konkurování žalobkyni, přičemž důvodem pro přisouzení požadovaného plnění mohlo být podle smlouvy, z níž nárok vycházel, konkurování Společnosti. Tento rozpor odvolací soud překonal závěrem o tom, že se žalobce se společností „personifikoval“, což je podle žalovaného v rozporu s úpravou právní subjektivity právnických osob. Odvolací soud navíc podle názoru žalovaného vyšel pouze z tvrzení obsažených v žalobě, aniž by tato tvrzení byla řádně prokázána. Žalovaný se ve smlouvě o úplatném převodu akcií zavázal, že se nebude účastnit hospodářské soutěže se Společností, a to v předmětu podnikání v oblasti nakládání s odpady. Odvolací soud přijal tvrzení žaloby, že se tak stalo, přičemž k přijetí rozhodnutí mu vedle tohoto tvrzení žalující strany postačil výpis z obchodního rejstříku, v němž je deklarována oblast podnikání S. s.r.o., jejímž společníkem žalovaný byl, aniž by provedl důkaz, že by žalovaný byť v jediném případě prostřednictvím své společnosti provedl obchod se stejnou komoditou, se kterou obchodovala Společnost, a tím vstoupil do hospodářské soutěže s ní. Dále poukázal na data obou důkazů, které žalobkyně označila – inzerát byl ze dne 23. 8. 2001 a inzertní dopis ze dne 16. 7. 2001 – v obou případech se jedná o důkazy, které se týkají období po uplynutí dvouleté lhůty, v níž byl žalovaný podle názoru odvolacího soudu zavázán nekonkurovat s komoditou, s níž by obchodovala Společnost. Žalovaný dále napadl právní posouzení jeho předmětného závazku z hlediska zákona o ochraně hospodářské soutěže. Odvolací soud vyšel nesprávně z toho, co je obvyklé v pracovněprávním vztahu, a neprovedl důkaz navrhovaný žalovaným k prokázání toho, že žalovaný byl v době podpisu smlouvy „vlastníkem“ tří dalších společností, které se také zabývaly nakládáním s odpady, a to A. – D., s.r.o., která je přímo citována ve smlouvě, dále A. spol. s r.o. a G., s.r.o. Z toho žalovaný dovozuje, že smlouva byla podepsána mezi dvěma podnikateli, z nichž jeden byl pod ekonomickým tlakem smlouvou zavázán vyklidit trh druhému. Pokud Úřad pro ochranu hospodářské soutěže neudělil v této části výjimku podle § 3 odst. 2 písm. c) zákona o ochraně hospodářské soutěže, je tato část smlouvy podle názoru žalovaného neplatná. Žalovaný navrhl zrušení rozsudku odvolacího soudu a vrácení věci tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalobkyně se ve vyjádření k dovolání ztotožnila se závěry odvolacího soudu. Názor o porušení dispoziční zásady a přisouzení plnění na základě jiného skutkové základu, než který byl předmětem řízení, odmítá. Tvrzení žalovaného, že předmětem žaloby bylo konkurování žalobkyni a důvodem pro přisouzení požadovaného plnění bylo konkurování Společnosti, není správný, a to zejména s ohledem na obsah ustanovení článku 6 smlouvy, podle něhož je žalovaný povinen při porušení v článku 5.23 sjednané konkurenční doložky zaplatit nabyvateli, tj. žalobkyni, smluvní pokutu ve výši 1 000 000 Kč. Zřetelné odlišení obou subjektů vyplývá již z vlastní smlouvy účastníků. Žalobní tvrzení byla v řízení náležitě prokázána, a to nejen výpisem z obchodního rejstříku, ale zejména dopisem žalovaného zaslaným jeho obchodním partnerům, z něhož zcela jasně vyplývá úmysl žalovaného konkurovat Společnosti, přičemž není relevantní, zda žalovaný uskutečnil konkrétní obchod v rozporu se zákazem konkurence. Žalobkyně zdůraznila, že žalovaný v průběhu řízení tuto skutečnost nikdy nezpochybňoval. Taktéž námitku žalovaného, že subjekty zapsané v obchodním rejstříku mají zapsány také takové podnikatelské aktivity, které neprovádějí, nelze přijmout v dané věci, kdy žalovaný založil novou společnost s předmětem podnikání shodným se Společností s úmyslem vyvíjet konkurenční činnost, neboť při zakládání společnosti je zpravidla zřejmý podnikatelský záměr a v tomto smyslu se obstarávají příslušná živnostenská oprávnění. Podle názoru žalobkyně je krajně nepravděpodobné, že by žalovaný v oblasti předmětu podnikání, který se týká nakládání s odpady, nevyvíjel žádnou aktivitu, jak tvrdí, když tři ze čtyř živností zapsaných 27. 7. 2000 do obchodního rejstříku byly vymazány a zůstalo pouze jediné oprávnění k podnikání v oblasti nakládání s odpady.

Pokud je podnikatel držitelem tohoto živnostenského oprávnění, dostává se podle názoru žalobkyně zcela evidentně do soutěžního vztahu s podnikateli se shodným předmětem podnikání. Z obsahu dopisu žalovaného obchodním partnerům ze 16. 7. 2001 vyplývá, že žalovaný vykonával konkurenční činnost delší dobu před jeho odesláním, o čemž svědčí to, že v tomto dopise nabízí možnost zvýšení výkupních cen, kterého se společnosti žalované podařilo dosáhnout díky „maximálnímu zefektivnění činnosti v naší firmě“. Žalobkyně dále poukázala na to, že u žalovaného se jednalo o dobrovolně a s plným vědomím převzatý závazek, jehož smyslem byla odůvodněná ochrana oprávněného zájmu, nikoliv regulace hospodářské soutěže, a že i v době, kdy konkurenční doložky nebyly v obchodním zákoníku výslovně upraveny, bylo možno tyto sjednat i v obchodních vztazích. Předmětná konkurenční doložka byla podle žalobkyně platně sjednána v souladu s § 544 ObčZ a k jejímu porušení došlo o více než půl roku dříve, než by uplynula dvouletá lhůta pro zákaz konkurence. Žalobkyně navrhla odmítnutí, resp. zamítnutí dovolání.

Žalovaný ve vyjádření ke stanovisku žalobkyně zrekapituloval svoji námitku, že soud přiznal žalobkyni v rozporu s ustanovením § 153 o. s. ř. plnění z jiného skutkového základu, než který byl předmětem řízení. Podle žalovaného byla ve smlouvě o úplatném převodu akcií v článku 6.3 sjednána smluvní pokuta pro případ porušení smluvní povinnosti sjednané v článku 5.23, podle které je žalovaný zavázán neúčastnit se hospodářské soutěže se Společností, v žalobě se však dožaduje smluvní pokuty na skutkovém základě, že žalovaný se účastnil hospodářské soutěže se žalobkyní samotnou. Tento skutek však nebyl smluvní povinností chráněnou zmíněným ujednáním o smluvní pokutě.

Nejvyšší soud České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“) jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas oprávněnou osobou a že je podle § 237 odst. l písm. a) občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“) přípustné, přezkoumal napadený rozsudek odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 odst. l a 3 o. s. ř. a dospěl k závěru, že dovolání není důvodné.

Nejvyšší soud posoudil rozsudek odvolacího soudu z hlediska uplatněných dovolacích důvodů, kterými je vázán, a to i pokud se týká jejich obsahového vyjádření v dovolání. Dovolatel uplatnil dovolací důvod upravený v § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., podle něhož lze namítat, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Z obsahu dovolání se podává, že dovolatel uplatňuje i dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř., tedy že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, neboť odvolací soud porušil dispoziční zásadu a přisoudil žalobkyni plnění na základě jiného skutkového základu, než který byl předmětem řízení. Podle dovolatele totiž žalobkyně uplatnila právo na smluvní pokutu v důsledku porušení povinnosti žalovaného nekonkurovat žalobkyni, avšak odvolací soud přiznal žalobkyni právo na smluvní pokutu v důsledku porušení povinnosti žalovaného nekonkurovat Společnosti.

Tato námitka žalovaného však není opodstatněná. Je sice pravdou, že žalobkyně v žalobě nepřesně uvádí, že uplatňuje nárok na smluvní pokutu v důsledku porušení povinnosti žalovaného vůči žalobkyni, z obsahu žaloby však jednoznačně vyplývá, že žalobkyně uplatňuje právo na smluvní pokutu podle ustanovení § 6 odst. 6.3 smlouvy o převodu akcií v důsledku porušení povinnosti žalovaného podle ustanovení § 5 odst. 5.23 této smlouvy. Podle ustanovení § 6 odst. 6.3 smlouvy se v případě porušení ustanovení § 5 odst. 5.23 smlouvy převodce zavazuje, že uhradí nabyvateli smluvní pokutu ve výši 1 000 000 Kč za každý případ porušení. Podle ustanovení § 5 odst. 5.23 se převodce po dobu tří let od podpisu smlouvy nebude přímo nebo nepřímo účastnit hospodářské soutěže se Společností … Rovněž v dopise ze dne 19. 10. 2001, na nějž žaloba odkazuje a v němž žalobkyně vyúčtovala žalovanému předmětnou smluvní pokutu, je nárok žalobkyně odůvodněn shora uvedenými ustanoveními smlouvy o převodu akcií. Odvolací soud tedy nerozhodl o jiném nároku, než který byl žalobou uplatněn.

Nejvyšší soud se dále zabýval námitkou dovolatele, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na

nesprávném právním posouzení věci.

Nesprávným právním posouzením věci se rozumí omyl soudu při aplikaci právních předpisů na zjištěný skutkový stav. O mylnou aplikaci právních předpisů se jedná, jestliže soud použil jiný právní předpis, než který měl správně použít, nebo soud aplikoval sice správný právní předpis, ale nesprávně jej vyložil.

V daném případě je dovolacímu přezkumu v prvé řadě otevřena otázka, zda je ujednání v § 5 článku 5.23 smlouvy o převodu akcií platné. Z tohoto hlediska bylo nutno posoudit, zda nejde o dohodu ve smyslu ustanovení § 3 odst. 1 tehdy platného zákona o ochraně hospodářské soutěže, tedy o dohodu, jež vedla nebo mohla vést k narušení hospodářské soutěže.

Podle ustanovení § 5 odst. 5.23 smlouvy o převodu akcií se převodce (tj. žalovaný) „po dobu tří let po podpisu této smlouvy nebude přímo nebo nepřímo účastnit hospodářské soutěže se Společností na celém území ČR, a po uplynutí těchto tří let na území okresů Č. L., D., C., J. n. N., L., L., L., M., T., Ú. n. La., a to pro předměty podnikání v oblasti nakládání s odpady a nakládání s nebezpečnými odpady, uvedené ve výpisu z obchodního rejstříku v příloze č. 18; zejména převodce nesmí po výše uvedenou dobu a na výše uvedeném území přímo ani nepřímo koupit, prodat kovy, šrot nebo předměty určené ke šrotování, ani takovéto obchody zprostředkovávat; výjimku tvoří činnost společnosti A. – D., s.r.o., v rámci jejího předmětu podnikání, provádění staveb, včetně jejich úprav, údržbářských prací a demolice, přičemž takto vzniklé kovy, šrot nebo předměty určené ke šrotování musí být nabídnuty Společnosti a nabyvateli za tržní ceny.“

Odvolací soud dovodil, že tato dohoda je platná v rozsahu, ve kterém se žalovaný zavázal, že se nebude přímo nebo nepřímo účastnit hospodářské soutěže se Společností na celém území České republiky po dobu dvou let od podpisu smlouvy. Tuto dohodu v tomto rozsahu nepovažoval za zakázanou kartelovou dohodu ve smyslu ustanovení § 3 odst. 1 zákona o ochraně hospodářské soutěže. S tímto závěrem se ztotožňuje i Nejvyšší soud. Ustanovení § 5 odst. 5.23 smlouvy o převodu akcií má charakter vedlejšího ujednání v souvislosti se spojováním soutěžitelů. Dohody tohoto druhu, pokud by byly posuzovány izolovaně, by v některých případech bylo možno podřadit pod pojem dohod narušujících soutěž ve smyslu § 3 zákona o ochraně hospodářské soutěže. Pokud je však závazek nekonkurovat převzat například převodcem podniku ve prospěch jeho nabyvatele, či jako v daném případě převodcem podstatného množství akcií obchodní společnosti vůči této obchodní společnosti (a ve svém důsledku ve prospěch nabyvatele akcií), je třeba dovodit, že tato dohoda nepředstavuje nepřípustné narušení soutěže. V jejím sjednání tedy nelze spatřovat nepřípustnou kartelovou dohodu. Zákaz kartelových dohod dopadá na vedlejší ujednání sjednávaná v souvislosti se spojováním soutěžitelů pouze tehdy, pokud vedou nebo mohou vést k vyloučení, omezení nebo jinému narušení hospodářské soutěže nad míru, která vyplývá již ze samotného realizovaného spojení soutěžitelů. Tato míra není překročena, pokud předmět vedlejších ujednání bezprostředně se spojením soutěžitelů souvisí a je k jeho uskutečnění nezbytný. Pokud vedlejší ujednání svým obsahem tento rámec nepřesahuje, nepředstavuje dohodu narušující soutěž a nepodléhá proto zákazu podle § 3 odst. 1 zákona o ochraně hospodářské soutěže. Mezi vedlejší ujednání, jež vyhovují shora uvedeným kritériím, jsou smluvní zákazy soutěže, které se ukládají prodejci v souvislosti se spojením podniků. Tyto zákazy zaručují nabyvateli převod plné hodnoty převedených aktiv. Tato omezení se nejen přímo vztahují ke spojení podniků, ale jsou také nutná pro její uskutečnění, protože bez nich by bylo možno důvodně očekávat, že spojení podniků by nemohlo být uspokojivě provedeno. Aby nabyvatel mohl plně využít hodnoty převedených aktiv, musí mít možnost užívat ochrany proti konkurenci prodejce, aby získal zákazníky a přizpůsobil a využil know-how.

Obdobně je tato problematika řešena i v komunitárním právu. Například podle nařízení Rady (EHS) č. 4064/89 ze dne 21. prosince 1989, o kontrole spojování podniků, není použitelnost tohoto nařízení vyloučena v případě, že dotyčné podniky přijmou omezení, která se přímo týkají provedení spojení a

jsou pro něj potřebná. Podle článku 8 odst. 2 tohoto nařízení se rozhodnutí (Komise), jímž se spojení soutěžitelů prohlašuje za slučitelné (se společným trhem), vztahuje na všechna omezení přímo spojená s jeho provedením a pro ně nezbytná. Rovněž nařízení Rady (ES) č. 139/2004 ze dne 20. ledna 2004, o kontrole spojování podniků, stanoví v článku 6 odst. 1 písm. b), v článku 8 odst. 1 a v článku 8 odst. 2, že rozhodnutí prohlašující spojení za slučitelné se společným trhem je považováno za vztahující se rovněž na omezení přímo související a nezbytná pro uskutečnění spojení. Podle sdělení Komise ES o omezeních přímo souvisejících se spojováním a pro ně nezbytných, publikovaném v Úředním věstníku Evropské unie dne 5. 3. 2005 pod č. 2005/C 56/03, nedílnou součástí spojení jsou rovněž všechny dohody, které uskutečňují hlavní záměr spojení, například ty, které se týkají prodeje akcií nebo aktiv podniku. Kromě těchto ujednání a dohod mohou strany spojení uzavřít další dohody, které netvoří nedílnou součást spojování, mohou však omezit svobodu jednání stran na trhu. Pokud takové dohody obsahují podpůrná omezení, automaticky se na ně vztahuje prohlášení o slučitelnosti spojení se společným trhem. Rovněž současně platný zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů, v ustanovení § 17 odst. 2 upravuje, že rozhodnutí o povolení spojení se vztahuje rovněž na taková omezení hospodářské soutěže, která soutěžitelé uvedli v návrhu na povolení spojení a která se spojením přímo souvisejí a jsou nezbytná k jeho uskutečnění. Doba zákazu konkurence v nekonkurenčních klauzulích (vedlejších ujednáních) přitom musí být přiměřená. Podle oznámení Komise (EHS) týkající se podpůrných omezení při spojování podniků č. 2001/C 188/03 se za přiměřenou dobu trvání nekonkurenčních klauzulí v případě, že dohoda o prodeji podniku zahrnuje goodwill i know-how, považuje doba pěti let, v případě, že předmětem je pouze goodwill podniku, měly by být nekonkurenční klauzule omezeny na dobu dvou let. Podle sdělení Komise (ES) o omezeních přímo souvisejících se spojováním a pro ně nezbytných, jímž je prováděn výklad nařízení Rady (ES) č. 139/2004, jsou konkurenční doložky odůvodněny na dobu do tří let, pokud převod podniku zahrnuje převod zákaznické loajality v podobě goodwill a know-how. Pokud zahrnuje jen goodwill, jsou odůvodněny na dobu do dvou let.

Ze shora uvedeného vyplývá, že za zakázanou kartelovou dohodu se nepovažuje vedlejší ujednání stran v souvislosti se spojováním soutěžitelů, pokud převzatá omezení přímo souvisí s tímto spojením a jsou pro ně nezbytná, neboť nabyvateli zajišťují plnou hodnotu převedených aktiv. Za takové vedlejší ujednání lze považovat právě předmětnou dohodu stran obsahující závazek žalovaného nekonkurovat Společnosti, když samotné spojení podniků, k němuž došlo mj. smlouvou o úplatném převodu akcií uzavřenou účastníky dne 1. října 1998, bylo povoleno rozhodnutím Ú. p. o. h. s. ze dne 12. listopadu 1998 č. j. S 119/98-220/3198. Závěr odvolacího soudu, že dohoda stran o zákazu konkurence je platná v rozsahu, ve kterém se žalovaný zavázal neúčastnit se hospodářské soutěže se Společností na území České republiky po dobu dvou let od uzavření smlouvy, je správný.

Opodstatněná není ani námitka žalovaného, že nebylo prokázáno, že by provedl obchod se stejnou komoditou, se kterou obchodovala Společnost, a že důkazem o porušení závazku podle ustanovení § 5 odstavce 5.23 smlouvy o převodu akcií ze dne 1. 10. 1998 nemůže být pouze výpis z obchodního rejstříku, podle něhož žalovaný založil obchodní společnost, která mj. měla zapsán předmět podnikání nakládání s odpady.

Podle uvedeného ustanovení smlouvy o převodu akcií v rozsahu, v němž bylo toto ustanovení shledáno platným, se žalovaný zavázal, že se po dobu dvou let od podpisu smlouvy nebude přímo nebo nepřímo účastnit hospodářské soutěže se Společností na celém území České republiky, a to pro předměty podnikání v oblasti nakládání s odpady a nakládání s nebezpečnými odpady, uvedené ve výpisu z obchodního rejstříku v příloze č. 18, zejména žalovaný nesmí po výše uvedenou dobu a na výše uvedeném území přímo ani nepřímo koupit, prodat kovy, šrot nebo předměty určené ke šrotování, ani takovéto obchody zprostředkovávat s výjimkou stanovené činnosti společnosti A. – D., s.r.o. Hospodářské soutěže se však obchodní společnost účastní již tím, že do obchodního rejstříku zapíše určitý předmět podnikání. Vzhledem k tomu, že obchodní rejstřík je veřejný seznam, činí tímto

zápisem nabídku určitých činností na relevantním trhu a již tím se dostává do hospodářskosoutěžního vztahu s jinými soutěžiteli. Pokud tedy soud zjistil, že v období dvou let od uzavření smlouvy o převodu akcií mezi účastníky byla do obchodního rejstříku zapsána obchodní společnost, jejímž jediným společníkem byl žalovaný, a tato obchodní společnost v tomto období měla zapsán předmět podnikání shodný s činnostmi, v nichž se podle ustanovení § 5 odstavce 5.23 této smlouvy neměl žalovaný účastnit hospodářské soutěže se Společností, nelze právnímu závěru odvolacího soudu, že žalovaný tento závazek porušil, neboť se minimálně nepřímo účastnil hospodářské soutěže se Společností, nic vytknout.

Rozsudek odvolacího soudu je tedy z hlediska uplatněných dovolacích důvodů správný. Nejvyšší soud proto dovolání žalovaného podle § 243b odst. 2, věty před středníkem, o. s. ř. zamítl.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Plat
- Podnájem bytu (exkluzivně pro předplatitele)
- Pojištění (exkluzivně pro předplatitele)
- Předkupní právo (exkluzivně pro předplatitele)
- Restituce (exkluzivně pro předplatitele)
- Spotřebitel (exkluzivně pro předplatitele)
- Odporová žaloba
- Autonomie vůle (exkluzivně pro předplatitele)
- Správní žaloba a trestní rozsudek
- Střídavá péče (exkluzivně pro předplatitele)
- Styk dítěte s rodičem (exkluzivně pro předplatitele)